

Tři chyby české sociální demokracie

Jiří Pehe

Série kroků, které učinila sociální demokracie od chvíle, kdy pomohla vládě Josefa Tošovského získat důvěru, vyvolá u řady umírněných středových voličů pochyby. I když ČSSD vyslovila vládě podporu především výměnou za příslib předčasných voleb v červnu, středovým voličům se zároveň představila jako strana, které jde i o stabilitu státu. Pokud by ČSSD tuto vstřícnost doprovodila dalšími uvážlivými gesty, mohla by se stát pro mnoho nerozhodnutých středových voličů alternativou k rozkymácené české pravici.

ČSSD se ale již od schválení vlády chová spíše jako by naopak chtěla posílit image radikálnosti a nedostatku uvážlivosti. Prvním krokem v tomto směru bylo poněkud předčasné oznámení, že po případném volebním vítězství bude na post premiéra nominovat Miloše Zemana a na post místopředsedy Vladimíra Špidlu a Pavla Rychetského. Ač bylo jasné, že hlavní motivací je vzít vítr z plachet těm, kdo tvrdí, že ČSSD není připravena převzít vládu, byl to krok spíš kontraproduktivní.

ČSSD chtě nechtě vytvořila dojem, že si je tak jista vítězstvím, že sestavuje vládu, aniž by vyčkala volebních výsledků. Nejvíc to muselo popudit lidovce - do té doby nejpravděpodobnějšího povolebního partnera ČSSD. Nezíská-li ČSSD absolutní většinu nebo nebude ochotna vytvořit menšinovou vládu, bude o složení vlády muset trpělivě a pracně vyjednávat s nějakým partnerem. V takové situaci bude lhostejné, zda se partner těší několikanásobně menší podpoře. Bude si klást tvrdé podmínky a ČSSD nebude mít žádný vládní post dopředu jistý. Jednání ČSSD vyznává jako snaha dopředu určovat mantinely koaličních jednání. Lidovci musejí z takového jednání cítit nepřijemnou pachutí arogance podobnou té, již museli trpět v předešlých vládách.

Jako další klopytnutí ČSSD se jeví zveřejnění základních tezí ekonomického programu, aniž by se strana pokusila je alespoň zasadit do nějakého širšího kontextu. Bez něj vyznávají teze pro mnoho občanů nejen poněkud hrozně, ale především nelogicky. Stojí totiž v protikladu k deklarovanému úsilí ČSSD o integraci do Evropské unie. ČSSD byla až dosud - alespoň slovně - nejvíce proevropskou politickou stranou v ČR. Průměrný občan nebude analyzovat, jaké dovozní příirážky či míru deficitu unie ještě toleruje. Bude spíš vnímat navrhované obranné kroky, které nás k EU nijak nepřibližují.

ČSSD má pravdu, rozpočtový deficit je běžný v mnoha vyspělých zemích a může být použit k financování projektů, které se dlouhodobě zúročí. V ČR neplatí pevná pravidla hry, která by skýtala záruku, že se deficitní financování rychle nerozplyne v nejasných majetkových vztazích,

neprůhledných pravidlech hry a tunelářských schématech. Deficitní financování cílené do investic může dávat smysl jen tehdy, bude-li naše tržní ekonomika transparentnější nejenom v pravidlech hry, ale i v majetkových vztazích,

**Česká sociální demokracie
možná získá sympatie
(i když těžko i hlasy)
komunistických
a republikánských
přivrženců, ale umírněnější
voliči se na ni budou dívat
s podivem.**

v podnicích. To je největším úkolem jakékoliv příští vlády. Cílené investice do churavějšího hospodářství financované na dluh mohou případně přijít až potom.

Další chybou ČSSD je hysterie, kterou s republikány a komunisty rozpoutala okolo koordinační rady česko-německého diskusního fóra. Vlivný německý deník napsal, že ČSSD tak jeví určitou nedospělost a že uvnitř strany přetrvává rozpor mezi evropskými ambicemi a českým provincialismem. Dospělá, sebevědomá strana

nemá proč se bránit otevřeně diskusi i s těmi, se kterými bytostně nesouhlasí. Diskusní fórum je přece především diskusí, tedy demokratickým procesem. Diskutovat pouze s těmi, které si vybereme, protože s nimi dopředu souhlasíme, je zbytečné.

Svým postojem ČSSD možná získá sympatie (i když těžko i hlasy) komunistických a republikánských přivrženců, ale umírněnější voliči se na ni budou dívat s podivem. Lekci v přístupu k „česko-německé“ diskusi jí ostatně uštěďřili i představitelé organizací zastupujících oběti německé okupace, které mají legitimnější právo diskusi se sudetskými Němci odmítat a přítom s ní nemají problémy.

Hlavním problémem ČSSD je, že byla zatím vždy jen v opozici, a tudíž se vymezovala především negativně - nesouhlasem s tím či oním. Nyní se musí začít vymezovat pozitivně - jasným programem a státotvornými činy. A v útrobách strany jako by sílilo napětí, ústící do chybného chování. Možná zklamání voličů z politiky praviceových stran bude nakonec dostatečně silné a ČSSD k vládnutí dopraví. Bude-li ale ČSSD svými činy vytvářet pochyby a strach ve středových voličích a případných koaličních partnerech, mohla by jí vláda ještě uniknout.

Jiří Pehe

Právník a politolog, ředitel politického odboru Kanceláře prezidenta ČR.